

ПРИЙОМИ ПЕРЕДАЧІ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ
УКРАЇНСЬКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ *HORROR*-РОМАНУ СТІВЕНА КІНГА
«THE PET SEMATARY»)

Маліновський І. В.

43Бд-Фанг

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Наук. керівник – к.філол.н., доцент Полховська М.В.

Визначення жанру *horror*-літератури є доволі непростим завданням у сучасних філологічних студіях. Жанри літератури утворюють зв'язки та взаємодіють між собою. Вони, як правило, утворюють більші ієрархічні та неієрархічні кластери, які називають системою взаємозалежних жанрів, жанровими ланцюгами, жанровими колоніями або ж мережею жанрів [5, с. 169]. Ми пропонуємо розглядати жанр *horror*-літератури у призмі всіх її піджанрів, щоб всі фрагменти складали цілісну картину притаманних для цієї літератури та уможливили комплексне дослідження творів-жахів сучасної англomовної літератури. Американський критик Дуглас Е. Вітер зазначає, що *horror* – це не жанр, схожий на містику, наукову фантастику чи вестерн, не різновид художньої літератури, призначеної для спеціальної полиці гетто-бібліотек чи книгарень. Натомість, *horror*-література – це емоція [7, с. 12].

Виокремлюють три основні характеристики *horror*-літератури, які уможливлюють вербалізацію концепта «*horror*», та становлять інтерес в аспекті дослідження передачі лінгвостилістичних засобів українською: фантастичність (відома своєю неясністю), надприродність (дозволяє читачеві по-своєму інтерпретувати парадоксальність та незрозумілість зазначену у творі), чудесність (характеризується існуванням нереальності і має деякі схожості з категорією надприродності) [6, с. 27]. Концепт фантастично-дивовижного накопичує великий акумулятивний вплив на сприйняття твору та продукує відчуття наративної напруги, що змушує читача відчувати широкий спектр негативних емоцій: страх, напруга, розгубленість, тривога та відчуття неминучого.

Термін «концепт» походить від латинського слова «*conceptus*» та за своєю суттю позначає ідею або уявлення про щось, що формується шляхом об'єднання всіх характеристик та особливостей. Проте, у сучасній лінгвістиці, не зважаючи на численні наукові розвідки багатьох дослідників, відсутнє універсальне визначення цього поняття. У нашому дослідженні ми розглядаємо художній концепт «*horror*», що репрезентує унікальні та індивідуальні риси у творі Стівена Кінга «*The Pet Sematary*». Концепт «*horror*» в сучасній англomовній літературі реалізується рядом мовних одиниць і не обмежується однією конкретною лексемою. Емоція страху присутня у житті кожної людини та активується швидким нейронним випалом. Використання класифікації К. Ізарда, де він зазначає три різновиди нейронного випалу: сюрприз-приголомшення, страх-терор та, врешті-решт, інтерес-хвилювання [3, с. 15], спонукає до коректного підбору лінгвостилістичних засобів та аналізу перекладів сучасної англomовної *horror*-літератури.

Роман Стівена Кінга «*The Pet Sematary*» з перших сторінок, скеровує читача відчуття занепокоєності та відчуття можливої небезпеки, а основний концептуальний смисл виражає ідіома «*what if*», яка денотує можливий негативний хід подій.

Історія головних персонажів починається з нового будинку, в якому ірраціональний протагоніст Луїс відчуває щось неладне: «*He took Gage up the stairs, walking through hot slanting September sunshine, and as he reached the landing, such a premonition of horror and darkness struck him that he stopped — stopped cold — and looked around in surprise, wondering*

what could possibly have come over him» [4, с. 30]. Перекладачі додали додаткового відтінку натякаючи на майбутні події, що можуть трапитися з його сім'єю: «...а, його охопило таке передчуття жахливої майбутньої п'ятни, що він, весь схолонувши, спинився і здивовано роззирнувся, шукаючи причини» [1, с. 30]. У цьому ж реченні пряма мова героя була передана описово за допомогою займенника – він: «*What the hell is it? Ghosts? Christ, it really feels as if something just brushed by me in this hallway, something I almost saw»* [4, с. 30] – «Що це, в біса, було? Привиди? Боже, він справді відчув, як щось ковзнуло повз нього в цьому коридорі. Щось, що він майже зміг побачити» [1, с. 30].

У ході аналізу та порівняння твору-оригіналу «The Pet Sematary» та його перекладу доходимо висновку, що перекладачі дотримуються відтворення портретної характеристики з особливим смисловим відтінком. Все починається з опису кота, а згодом сина та дружини головного героя, які вже перетнули межу смерті і тепер є не тими, ким були раніше. Автор вкладає у кота особливе значення, бо він є символом добробуту їх сім'ї і навіть його ім'я – *Church* – є доказом цієї гіпотези, яке було транскрибовано українським перекладачем. *Horror* такого типу капіталізував попередні втілення американської одержимості індіанськими похованнями [2, с. 169]. Земля індіанців воскресила його, проте видозміни кота, які С. Кінг описує за допомогою епітетів, досить доречно реалізовано у перекладі: «*He lies around the house all day long and looks at me with those strange, muddy eyes...*» [4, с. 126] – «... своїми дивними тьмяними очима...» [1, с. 167]. Також з'являється запах, який дратує батька сімейства Луїса: «*But this smell was pretty damn bad. But Church lay totally still, radiating that stupid heat and that dirty stink, looking at Louis's face as if it could read the thoughts going on behind Louis's eyes»* [4, с. 129] – «Проте запах від кота був якимось особливо відразливим. ... брудке тепло і нудотний сморід...» [1, с. 172].

У частині опису сина Луїса – Гейджа, чітко прослідковується моторошність від побаченого. А. Пітик і К. Грицайчук активно використовують лексичний запас української мови і гарно передають концепт жаху, замінюючи нейтральний опис «*was caked with dirt*» на конкретизований український відповідник «було перемазане багном»: «*His fine blond hair was caked with dirt*» [4, с. 272] – «Його гарне біляве волосся було перемазане багном» [1, с. 369]. Щоб підсилити почуття страху у читача доволі нейтральний опис очей трансформується у модуляцію, маркуючи приналежність до іншого світу: «*One eye had gone to the wall; it stared off into space with terrible concentration. The other was fixed on Jud*» [4, с. 272] – «Одне око з жахливою зосередженістю вступилося в стіну, а інше уважно розглядало Дждада Крендала» [1, с. 369].

Після аналізу частини роману, де навіть привид застерігає героя від поспішних рішень, реалізація стилістичних засобів відбулася за допомогою граматичної заміни та синтаксичної перестановки – «*The door must not be opened. The barrier must not be crossed*» [4, с. 66] – «Двері мають бути зачинені. Кордони створювалися не для того, щоб переступати через них» [1, с. 83].

Таким чином український переклад роману «The Pet Sematary» повністю відтворює особливості концепту «жах», зберігаючи систему образів і концептуальне навантаження, а доречні перекладацькі трансформації та підсилюють його вербалізацію.

Література:

1. Кінг С. Кладовище домашніх тварин, пер. з англ. А. Пітика і К. Грицайчук. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. 400 с.
2. Corstorphine K., Kremmel L. R. The Palgrave Handbook to Horror Literature. Switzerland: Palgrave Macmillan, 2018. 529 p.
3. Izard E. C. Human Emotions. Newark, Delaware: University of Delaware, 1977. 494 p.
4. King S. E. Pet Sematary. New York City: Doubleday, 1983. 374 p.

5. Malmkjær K. *The Routledge Handbook of Translation Studies and Linguistics*. New York: Routledge, 2018. 465 p.
6. Todorov T. *The Fantastic: A Structural approach to a literary concept*. New York: Cornell University, 1975. 180 p.
7. Winter D. E. *Prime evil: new stories by the masters of modern horror*. New York: New American Library, 1989. 380 p.